

Enjoy line!
Bada.com

EGRY JÓZSEF (1883-1951)**Szőlőhegy (Tomaji öböl), 1935 körül**

Olajpasztell, papír, 73x102 cm

Jelezve jobbra lent: Egrý József Badacsony

Kezdő ár: 10 000 000 Ft / 31 746 EUR

Becsérték: 18 000 000 – 24 000 000 Ft**Estimated value: 57 143 – 76 190 EUR**

Egrý József: Nap a víztükörben, 1937. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Egrý József: Szőlőhegy című alkotása a Kádár János 75. születésnapjának tiszteletére adott köszöntés TV felvételén, 1987.

OEUVRE-JEGYZÉK: 350.

- In.: Lánicz Sándor: Egrý József, Képzőművészeti Alap, Budapest, 1980.

PROVENIENCIA:

- korábban Radnai Béla gyűjteményében (1980)
- 1987-től Kádár János tulajdonában
- Kádár János hagyatékának árverése. Műgyűjtők Galériája, Budapest, 1994.

KIÁLLÍTVA:

- Képzőművészek Új Társaságának kiállítása. Nemzeti Szalon, Budapest, 1942. november 1-15. katalógus: 62. (Szőlőhegy címmel)
- „A magyar képzőművészetért”. Képzőművészeti kiállítás. Műcsarnok, Budapest, 1942. június 6-22. katalógus: 283. (Tomaji öböl (sic!) címmel)

„Egrý fényfestése mögött - ezt már többen megírták - szinte mitikus erejű napimádat rejtőzik. A fény fellazítja, gazdaggá varázsolja képeit. Harsogó özönével elmosza a kontúrokat, csillogásával puhává, bársonyossá teszi az éles formákat.” – írja Genthon István Egrý életművét értékelve. Az itt bemutatott Szőlőhegy című alkotás e sorok igazolásának talán az egyik legtökéletesebb példája. A kép végletekig letisztult: az öböl és mögötte a badacsonyi szőlőhegy kontúrja. Se figura, se csónak. S mégis a festmény kompozíciós centrumába helyezett nap végtelen tárházát biztosítja a vizuális benyomásokra éhes szem számára. A szinte absztrakt, geometrikus alakzatokra egyszerűsített

domborzati elemek között a maximálisan emeli az atmoszférikus hatások erejét a festő. A nap maga alá gyűri a látvány felismerhető elemeit, kozmikus élményre nemesítve a táj részleteit.

Vajon honnan nyerik Egrý képei ezt a nap és a pára atmoszférikus hatásai alá simuló misztikus egységét? A festő a kép mélységéből indul ki munkája során, kiemel egy távoli, meghatározott motívumot, egy házat, hegyet, vagy éppen templomtornyot. Ez a kiindulási pont s halad ecsetével sugárirányba a képszelek felé. Ez a gyakorlat nemcsak a látvány egyöntetűségét biztosítja, hanem meghatározza a motívumok egymáshoz való viszonyát is. Sokkal igazabb és tér-

ben átgondoltabb művészet ez, semhogy az impresszionista kompozíciókkal össze lehetne hasonlítani.

Egrý panteisztikus művészete egyedülálló a magyar tájképfestészetben. „Az még nem balatoni festészet, ami a Balatont ábrázolja – írja egy helyütt. – A legtöbb festő a lefestésre fekteti a hangsúlyt – nem az élményen alapuló mondanivalójára – a Balatont képeslevezőlap-szerű sablon megjelenésében látják. Kevés van, aki mélyebb sajátosságát tudja kifejezésre juttatni. Én nem a Balatont, hanem annak világát festem. ...”

A tó mikroklímája, a sajátos fény és légköri jelenségek csak fokozatosan fedték

felvalós arcukat a Balaton partján letelepedett festőnek. Ahogy egyre mélyebbre jutott ebben az „ismeretségben”, úgy egyszerűsödnek le, fogynak el képi motívumai. Végül nem maradt más csak a tiszta, vibráló pára, a levegő és a fény. Egrý festészete szinte kizárólag a természet felé fordult a harmincas évek végére. Panteisztikus természetszemlélete, s az elcsendesült balatoni világ szimbolikussá emelték alkotásai jellegét. A végtelen tér és a kozmikus élmény lesz alapeleme e képeknek.

E cél elérésének érdekében Egrý a képsíkot két részre osztotta: keskeny egyszerű előtérre, s végtelen nagy háttérre, melyet a víz és a felette uralkodó

hatalmas „levegőg” tölt ki. Akárcsak a 19. század romantikus tájképfestői, inkább az ember egyedüllétének, az elemi erővel és isten rejtélyes mindenhatóságával szembeni alárendeltségnek a kifejezésére törekszik e képen. Ezzel párhuzamosan már-már drámaivá fokozódik a kompozíció ereje, s a korábbi lágy, nyugalmas harmóniák itt erőteljesebb, markánsabb összképet kapnak.

A kép provenienciája sem mindennapi. A festmény 1980-ban – Lánicz Sándor monográfiájának elkészültekor – még a legkomolyabb Egrý-kollekcióval rendelkező hazai gyűjteményt gazdagította. Az egységes magyar gyorsírás feltalálójára, Radnai Béla a festő egyik legjobb sze-

mű mecénása volt az 1930-as években. Ezt bizonyítja a 2005 óta a győri Rómer Flóris Múzeumban látható gyűjtemény különleges Egrý válogatása.

Radnaitól valószínűleg közvetítőn keresztül vásárolhatták meg a köztudottan Balaton imádó pártelnök, Kádár János számára a festményt. A vásárlás apropóját Kádár 75. születésnapja szolgáltatta. Ez az esemény egyben a festmény médiakarrierjének csúcspontját is jelentette. A Parlamentből közvetített születésnapi köszöntőn ezt a képet láthatta az érdeklődő tévénéző a felszólalók háta mögött mintegy 45 percen át.

Kaszás Gábor